

Sygn. akt VIII U 1675/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2018 r. w Gliwicach

sprawy G. W. (1), G. W. (2), T. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek odwołania G. W. (1), G. W. (2), T. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 17 lipca 2017r. **nr** (...)

z dnia 25 lipca 2017 r. **nr** (...)

z dnia 25 lipca 2017 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że stwierdza brak podstaw do odmowy umorzenia G. W. (2), G. W. (1) i T. W. należności za które odpowiadają na mocy decyzji o przerwaniu odpowiedzialności z dnia 24 lutego 2016 roku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 2000 roku do listopada 2001 roku, od stycznia 2002 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do lutego 2009 roku wraz z odsetkami i kosztami upomnienia oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2001 roku do listopada 2001 roku, od stycznia 2002 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do lutego 2009 roku z odsetkami i kosztami upomnienia, a także należności z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2001 roku do listopada 2001 roku, od stycznia 2002 roku do maja 2002 roku, za sierpień 2002 roku, za luty 2003 roku, od grudnia 2003 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do czerwca 2005 roku, od sierpnia 2005 roku do września 2005 roku, za listopad 2005 roku, od stycznia 2006 roku do kwietnia 2006 roku, od czerwca 2006 roku do sierpnia 2006 roku, od listopada 2006 roku do lutego 2009 roku z odsetkami i kosztami upomnienia.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1675/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 lipca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił G. W. (2) umorzenia należności z tytułu składek w łącznej kwocie 136.409,28 zł:

- na ubezpieczenia społeczne za okresy: od grudnia 2000 roku do listopada 2001 roku i od stycznia 2002 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 100.248,38 zł;
- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2001 roku do listopada 2001 roku, od stycznia 2002 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 30.765,47 zł ;
- na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2001 roku do listopada 2001 roku, od stycznia 2002 roku do maja 2002 roku, za sierpień 2002 roku, luty 2003 roku, od grudnia 2003 roku do stycznia 2004 roku, od marca 2004 roku do czerwca 2005 roku, od sierpnia 2005 roku do września 2005 roku, za listopad 2005 roku, od stycznia 2006 roku do kwietnia 2006 roku, od czerwca 2006 roku do sierpnia 2006 roku, listopada 2006 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 5.395,43 zł

Podstawą odmowy umorzenia składek było niespełnienie przesłanek z art. 1 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. 2012 rok, poz. 1551). Odwołujący w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia nie zapłacił składek niepodlegających umorzeniu. Podstawą odpowiedzialności G. W. (2) za składki była decyzja o przerwaniu odpowiedzialności z dnia 24 lutego 2016 roku.

Analogiczne decyzje zostały wydane w dniu 25 lipca 2017 roku w stosunku do G. W. (1) i T. W..

G. W. (1), T. W. i G. W. (2) złożyli odwołania od powyższych decyzji domagając się ich zmiany. W odwołaniach wskazali, że zaskarżone decyzje dotyczą ich odpowiedzialności za składki J. W., który był mężem G. W. (1) i ojcem T. i G. W. (2). Ich odpowiedzialność za składki została ustalona decyzją z dnia 24 lutego 2016 roku o przeniesienie odpowiedzialności na osoby trzecie. Odwołujący wskazali, że warunkiem umorzenia zaległości na podstawie ustawy abolicyjnej było opłacenie składek niepodlegających umorzeniu w tym trybie. Jednakże do daty wydania zaskarżonych decyzji te należności z tytułu składek, które nie podlegają umorzeniu na podstawie ustawy abolicyjnej, nie zostały określone ponieważ toczy się postępowanie o ich umorzenie. W związku z powyższym odwołujący nie wiedzieli jakie kwoty są do zapłaty.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań. Podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przed (...) Oddział w C. toczyły się równoległe dwa postępowania z udziałem odwołujących. Pierwsze postępowanie dotyczyło umorzenia składek na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność – dalej ustawa abolicyjna. Drugie postępowanie dotyczyło umorzenia należności, które nie są objęte wyżej wymienioną ustawą abolicyjną.

W dniu 24 lutego 2016 roku ZUS wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za składki zmarłego J. W. na jego żonę G. W. (1) i synów T. W. i G. W. (2).

W dniu 3 marca 2016 roku odwołujący złożyli wnioski o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek przez J. W. za okres od 1 września 2000 roku do 28 lutego 2009 roku na podstawie ustawy abolicyjnej. W tym samym dniu złożyli wnioski o umorzenie pozostałych należności niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej. Wnioski o umorzenie na podstawie ustawy abolicyjnej zostały ponowione 4 kwietnia 2016 roku.

Dnia 18 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wydał decyzję, w której stwierdził że według stanu na dzień 4 kwietnia 2016 roku umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 100.248,38 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 30.765,47 zł i na Fundusz Pracy

w kwocie 5.395,43 zł. Wskazano miesiące za które składki mogą ulec umorzeniu. W pkt 2 decyzji wskazano, że warunkiem umorzenia wyżej wymienionych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 roku nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 roku w o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Decyzje zostały odebrane w dniu 23 maja 2016 roku.

Po rozpoznaniu wniosków odwoływających o umorzenie należności niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej ZUS wydał decyzję z dnia 11 maja 2016 roku o odmowie umorzenia należności. W decyzji określono, że obejmuje ona należności:

- na ubezpieczenia społeczne w kwocie: 41.989,55 zł z tytułu składek, 13.609 zł z tytułu odsetek, 23,20 zł z tytułu kosztów upomnienia;
- na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie: 17.476,20 zł z tytułu składek, 5.755 zł z tytułu odsetek, 23,20 zł z tytułu kosztów upomnienia;
- na Fundusz Pracy w kwocie: 3.622,31 zł z tytułu składek, 1.164 zł z tytułu odsetek.

Od powyższej decyzji odwołujący wnieśli zażalenie do Dyrektora Izby Skarbowej oraz odwołanie do Prezesa ZUS.

Po rozpoznaniu środków odwoławczych Prezes ZUS decyzją z dnia 23 czerwca 2016 roku uchylił decyzję (...) Oddział w C. z dnia 11 maja 2016 roku odmawiającą umorzenia należności z tytułu nieopłaconych w terminie składek w łącznej wysokości 83.662,46 zł i przekazał wniosek o umorzenie należności otrzymany w dniu 3 marca 2016 roku do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. Ponadto Dyrektor Izby Skarbowej w K. postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2016 roku uchylił postanowienie o odmowie umorzenia kosztów egzekucyjnych i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji. Ponownie rozpoznając sprawę (...) Oddział w C. nie ukończył jej przed upływem roku od uprawomocnienia się decyzji warunkowej w sprawie umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej. Postępowanie to zakończyło się wydaniem przez ZUS decyzji z dnia 11 maja 2018 roku o odmowie umorzenia należności. Następnie odwołujący w dniu 7 czerwca 2018 roku złożyli wniosek o układ ratalny. Wniosek ten został uwzględniony i umowa o układ ratalny została zawarta 6 lipca 2018 roku.

Ponieważ ZUS uznał, że w terminie roku od uprawomocnienia się decyzji warunkowej dotyczącej umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej odwołujący nie opłacili należności niepodlegających umorzeniu w tym trybie zostały wydane zaskarżone decyzje odmowne.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie akt organu rentowego, przesłuchania stron (karta 17-18 a.s.).

Sąd oparł się na wszystkich powyższych dowodach.

Sąd zważył, co następuje:

odwołania zasługiwały na uwzględnienie.

Warunki umorzenia należności z tytułu składek określone są w art. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. 2012r., poz. 1551) zgodnie z którym:

Art. 1. 1. Na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

2. W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy wymienionej w ust. 1, wniosek o umorzenie składa płatnik składek.

3. W przypadku, gdy płatnik, o którym mowa w ust. 2, zakończył prowadzenie pozarolniczej działalności, wniosek o umorzenie składa osoba, o której mowa w ust. 1.

4. Wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

5. Jeżeli decyzję o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym lub decyzję o wysokości zadłużenia z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, o których mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyda po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji, chyba że termin określony w ust. 4 jest dłuższy.

6. Umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

7. Umorzeniu podlegają również należności, o których mowa w ust. 1 i 6, które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zostały rozłożone na raty i nie zostały opłacone do dnia złożenia wniosku o umorzenie. Należności te podlegają wyłączeniu z umowy o rozłożeniu należności z tytułu składek na raty. Warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po opłaceniu pozostałych należności objętych umową.

8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

9. W przypadku prowadzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo wszczęcia po dniu złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, postępowania w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w ust. 1 w odniesieniu do osób zgłoszonych do tych ubezpieczeń przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność albo spółki, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy wymienionej w ust. 1, postępowanie, o którym mowa w ust. 8, ulega zawieszeniu do dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie podlegania tym ubezpieczeniom.

10. Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

11. Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8.

12. W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

13. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

14. W okresie od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13, postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu. Do postępowania egzekucyjnego nie stosuje się art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego

15. Bieg terminu przedawnienia należności, o których mowa w ust. 1, 6, 10 i 12, ulega zawieszeniu na okres od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13.

16. Od decyzji, o których, mowa w ust. 8 i 13, przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i na zasadach określonych w art. 83 ust. 2, 3 i 5-7 ustawy wymienionej w ust. 1.

17. Zakład Ubezpieczeń Społecznych niezwłocznie przekazuje decyzję, o której mowa w ust. 13 pkt 1, dyrektorowi oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organowi egzekucyjnemu, naczelnikowi urzędu skarbowego lub komornikowi sądowemu w celu wydania postanowienia o umorzeniu kosztów egzekucyjnych.

Z kolei przepis art. 2 ustawy abolicyjnej stanowi:

1. Z wnioskiem o umorzenie należności, o których mowa w art. 1 ust. 1, może również wystąpić spadkobierca lub osoba trzecia, jeżeli w zakresie tych zobowiązań Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję o ich odpowiedzialności.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, można złożyć w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli decyzję, o której mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyda po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, wniosek o umorzenie spadkobierca lub osoba trzecia może złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji, chyba że termin określony w ust. 2 jest dłuższy.

4. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

Należy przeanalizować warunki konieczne do umorzenia składek.

Pierwszym warunkiem jest złożenie wniosku o umorzenie nieopłaconych składek w terminie. Ten warunek G. W. (1), G. W. (2) i T. W. spełnili i nie było to sporne.

Drugi warunek to wydanie decyzji określającej warunki umorzenia przez organ rentowy. Taka decyzja została wydana w dniu 18 maja 2016 roku.

Kolejnym warunkiem jest spłata niepodlegających umorzeniu należności w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia. Należności niepodlegające umorzeniu nie zostały uregulowane w zakreślonym terminie 12 miesięcy.

Należy jednak mieć na uwadze przepis art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej zgodnie, z którym w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

Zaskarżona decyzja została wydana przedwcześnie. Należy zwrócić uwagę na przepis art. 59 § 1 pkt 8 ordynacji podatkowej w zw. z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zobowiązanie z tytułu składek wygasa na skutek umorzenia zaległości. Jak wskazano w ustaleniach faktycznych w niniejszej sprawie toczyły się równoległe dwa postępowania przed organem rentowym – jedno dotyczyło umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej i drugie, które dotyczyło umorzenia należności niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej. Warunkiem wydania decyzji ostatecznej umarzającej na podstawie ustawy abolicyjnej jest spłata należności niepodlegających umorzeniu na podstawie tej ustawy w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej. Jednakże odwołujący słusznie wskazywali, że nie wiedzieli jakie należności są do zapłaty bo ZUS rozpoznawał ich wnioski o umorzenie należności poza ustawą abolicyjną. Decyzja uwzględniająca ich wnioski spowodowałaby wygaśnięcie zobowiązania. Zatem postępowanie oparte na przepisach ustawy abolicyjnej powinno zostać zawieszono do czasu zakończenia postępowania o umorzenie należności niepodlegających umorzeniu w trybie abolicji na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a. W doktrynie przyjmuje się, że „inny organ”, o którym mowa w tym przepisie to także organ, który rozpoznaje sprawę zawieszoną. W niniejszej sprawie decyzja ostateczna w postępowaniu w trybie ustawy abolicyjnej została wydana w dniu 17 lipca 2017 roku, zaś postępowanie dotyczące umorzenia należności niepodlegających umorzeniu w trybie abolicji trwało od 3 marca 2016 roku do 11 maja 2018 roku. W konsekwencji wysokość kwot do spłacenia z tytułu należności niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej nie była określona w ciągu całego postępowania abolicyjnego – skoro umorzenie zaległości powoduje wygaśnięcie zobowiązania.

W chwili orzekania pomiędzy stronami był zawarty układ ratalny. W związku z powyższym warunek, o którym mowa w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej będzie spełniony po opłaceniu należności ujętych w układzie ratalnym – art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej. Istota sprawy sądowej z odwołania od decyzji organu rentowego z art. 1 ust. 13 ustawy polega na rozstrzygnięciu, czy organ rentowy wydawał prawidłową decyzję, a zatem czy rzeczywiście miał podstawy do wydania decyzji z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy, gdy odmówił umorzenia należności. W dacie wydania zaskarżonych decyzji organ rentowy nie miał podstaw do wydania decyzji odmownych ponieważ toczyło się postępowanie w wyniku, którego ZUS decydował o możliwości umorzenia należności niepodlegających umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej.

Wyrok wydano na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

(-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek